

BÜLTEN

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

ULUSLARARASI AF ÖRGÜTÜ ÜYE VE DESTEKÇİLERİ İÇİN
2021/3

KELİMELERİN GÜCÜNÜ
ADALET İÇİN KULLANMA ZAMANI!

HAKLAR
İÇİN
YAZ

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

BÜLTEN

İLETİŞİME GEÇİN

amnesty.org.tr

bulten@amnesty.org.tr

+ (90) 212 361 62 17

BİZE KATILIN

bit.ly/aforgutu

twitter.com/aforgutu

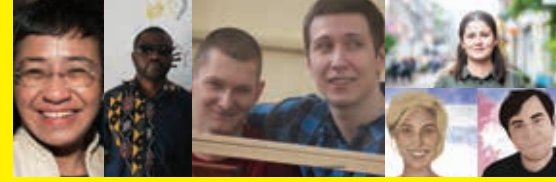
instagram.com/aforgutu

Dergi Adı: Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İktisadi İşletmesi Bülteni
İmtiyaz Sahibinin adı: Ece Ünver Mataracı
Sorumlu Yazı İşleri Müdürünün Adı: Necmettin Tuğkan Gündoğdu
Editör: Fatma Yörür
Çeviri Editörü: Dila Keleş
Fotoğraf Editörü: Fırat Doğan
Tasarım/Uygulama: Altuğ Çavuşoğlu

Yönetim Yeri, Adresi: Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İktisadi İşletmesi
Hacımimi Mah. Kemeraltı Cad. No:31 Adahan Kat:2
Karaköy Beyoğlu/İSTANBUL
Basım Yapanın Adı ve Adresi: Hilmi Celhunz, Format Matbaacılık San. ve Tic. Ltd.
Yeşilce Mahallesi Girne Caddesi Dumanlı Sokak No:2 4.Levent
Kağıthane/İSTANBUL Tel: +90 212 280 98 54
Basım Tarihi: Aralık 2021
Yayın Türü: Yerel süreli yayın, dört ayda bir yayımlanır

DÜNYA GENELİNDEN İYİ HABERLER

6-7

HAKLAR İÇİN YAZ BAŞLADI!

8-11

NEREYE BÖYLE: DİRENMEYE

12-13

AFGAN KADINLAR İÇİN DESTEK ŞART

14-15

AKTİVİZM VE ETKİNLİKLER

18-19

DAVA GÖZLEM PROGRAMI

20-21

TÜRKİYE'DE YARGI REFORMU

22-23

İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI

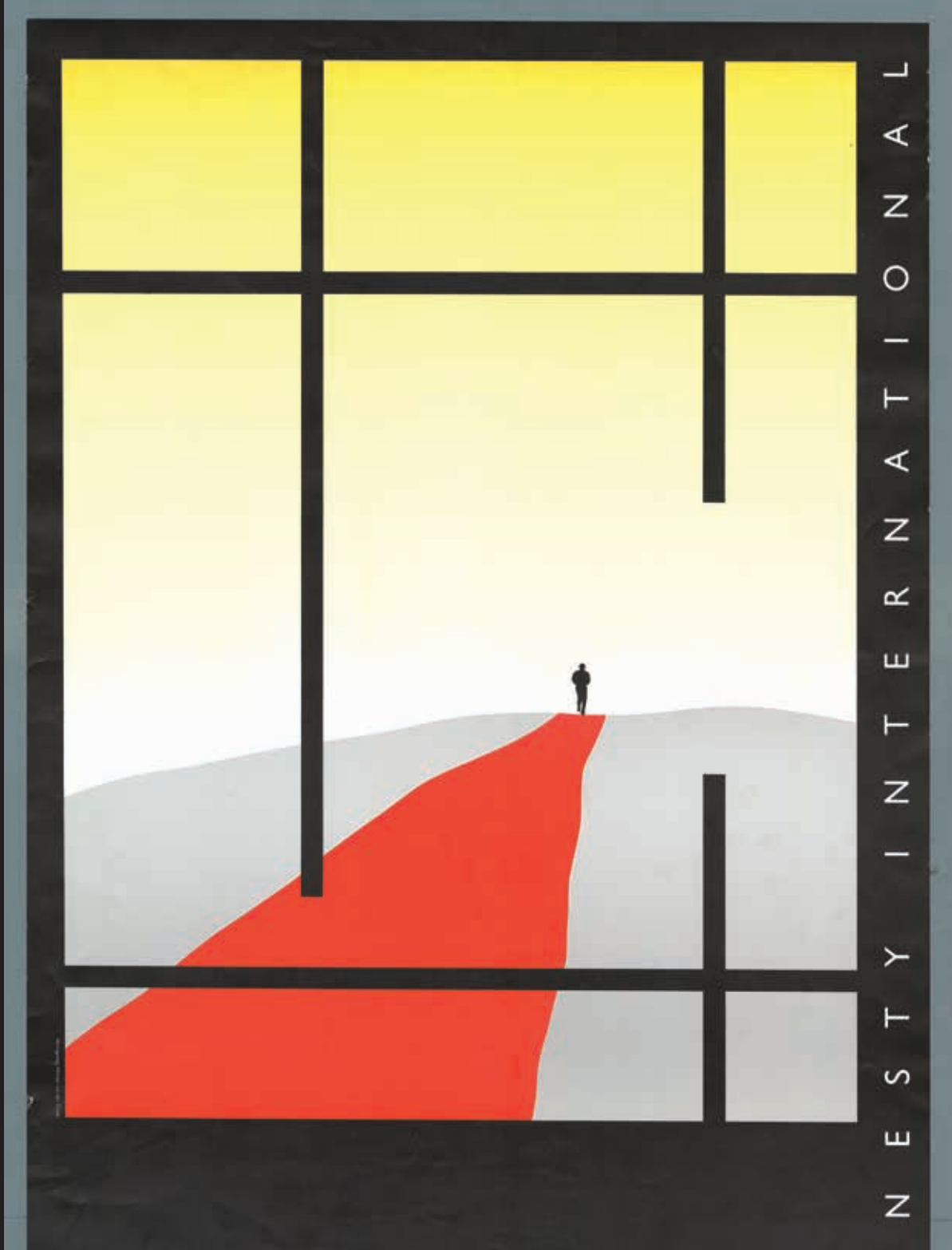
24-25

KAMPANYAMIZA ÖDÜLLER YAĞDI

26

'Janek özgürlüğe koşuyor'. 1986 yılında hazırlanmış bir Uluslararası Af Örgütü posteridir.

Çizim: ©Janek, Tasarım: ©Hennie van der Zande

Önyazı

HERKESE MERHABA,

Sıra dışı bir yılı daha geri bırakırken bu bülten evlerinize ulaşmış olacak.

2021'de de insan hakları ihlalleri, adaletsizlikler, eşitsizlikler ve aynı zamanda bunlara karşı mücadele ve dayanışmanın, direncin pek çok örneğini hep birlikte yaşadık.

Hayatlarımızın son iki yılına damga vuran pandemide, her birimizin yaşamları olumsuz etkilendi. Ancak alt gelir grupları, mülteciler, kadınlar, çocuklar bu süreçte çok daha büyük zorluklar yaşadılar.

Uluslararası Af Örgütü Eylül ayı tespitlerine göre, düşük gelirli ülkelerde yaşayan insanların yüzde 1'inden azı tam aşılandı, bu oran varlıklı ülkelere yüzde 55'i buldu. Uluslararası Af Örgütü bu süreçte bıkmadan, insan hayatı ve insan haklarının her şeyden önde olduğunu vurgulayan çağrılar yaptı.

2021'de insan haklarının güçlenmesi adına, sivil toplumla birlikte ve sivil toplumun özgürce faaliyetlerini yürütebilmesi için Türkiye'de yoğun çalışmalar yürüttük. Adil yargılama hakkını savunmak için dava gözlemler yaptık. İnsan hakları kültürünün yerleşmesi için bu kapsamda eğitimler düzenledik. Kampanyalarla haksızlıklara karşı ses çıkardık. Lobi çalışmalarımızla karar alıcıları, uluslararası insan hakları standartlarına çağırdık.

2021'de canımızı en çok yakan konulardan biri Türkiye'nin ilk imzacısı olduğu ve kadın hakları noktasında altın standartları üye ülkelere sunan İstanbul Sözleşmesi'nden bir gecede çıkılması oldu. Sizlerin desteği ile İstanbul Sözleşmesi ve kadın haklarını 2022'de de savunmaya devam edeceğiz.

2022'de mülteci krizi, iklim krizi, eşitsizlikler, ayrımcılık devam edecek biliyoruz. Sizlerin dayanışması ve desteğiyle, bu katlanarak gelen sorunlarla yılmadan mücadele etmeye devam edeceğiz. Çünkü biliyoruz ki güzellikler ve dayanışma yaşamı yeniden var eder.

Sağlıklı, eşit, özgür ve mutlu bir yıl diliyorum,

Ece Ünver

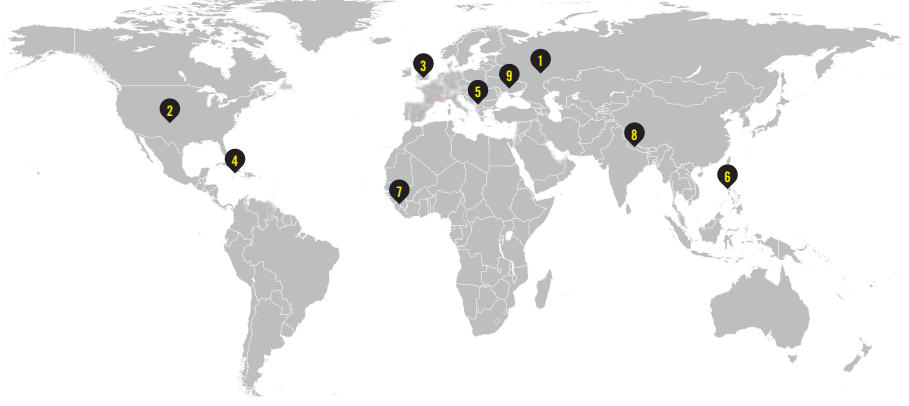
Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Direktörü

**ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ**

DÜNYA GENELİNDEN İYİ HABERLER

İREM CELEN
Yönetici Asistanı
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

© Elena Kolmykova

1 RUSYA: DÜŞÜNCE MAHKUMLARI YAN VE VLADİSLAV SERBEST BIRAKILDI

Yan Sidorov ve arkadaşı Vladislav Mordasov, Rostov-on-Don (Güney Rusya) toplu yangınlarda evlerini kaybeden onlarca insanı desteklemek için Kasım 2017'de barışçıl bir protesto düzenledi. Bu sebeple altı yıldan fazla hapis cezasına mahkum edildiler. İki yıla yakın tutuklu yargılandılar ve Ekim 2019'da "kamu düzenini bozmaya teşebbüs"ten suçlu bulundular. Cezaları temyiz sürecinde dört yıla indirildi. Yargılamalar sonucunda Yan ve Vladislav serbest bırakıldı. Uluslararası Af Örgütü Moskova Ofisi Direktörü Natalia Zviagina, mahkemenin kararına yanıt olarak şunları söyledi, "Bu, Yan Sidorov ve dört yıllık siyasi güdümlü tutukluluk sürecinde onu destekleyen herkes için büyük bir zafer. Mahkemenin, Yan'ın özgürlüğüne daha fazla kısıtlama getirmeye yönelik utanç verici girişimi reddetme kararını memnuniyetle karşılıyoruz. Bu kararlar birlikte Yan'ın maruz kaldığı adaletsizliklerin son bulmalıdır. Yan hiçbir zaman hapse atılmamalıdır. O, ifade ve toplanma özgürlüğü haklarını barışçıl bir şekilde kullandığı için yıllarca cezalandırılmış bir düşünce mahkumudur."

2 ABD: CASUS YAZILIM SATAN NSO GROUP, KARA LİSTEYE ALINDI

© Amnesty International

Uluslararası Af Örgütü ile diğer sivil toplum örgütleri, NSO Group'un ürettiği Pegasus casus yazılımının sivil toplumu hedef almak için yaygın olarak kullanıldığını belgeledi ve yazılımın, kişinin telefonuna gizlice yüklenerek, bir ağ saldırısı şeklinde kullanılabildiği tespit etti. Uluslararası Af Örgütü Teknoloji Birimi Direktör Yardımcısı Danna Ingleton, ABD Ticaret Bakanlığı'nın siber gözetim şirketi NSO Group'u kötü niyetli siber faaliyetleri nedeniyle "kara listeye" yerleştirme kararı ardından şunları söyledi, "Bu kararlar ABD hükümeti, Uluslararası Af Örgütü ve diğer aktivistlerin yıllardır söylediklerini kabul etti: NSO Group'un casus yazılımı, dünya çapında insan haklarını ihlal etmek için kullanılan bir baskı aracıdır. Karar, NSO Group'un, artık insan hakları ihlallerinden kâr sağlayamayacağına yönelik güçlü bir mesaj veriyor." "Casus yazılım şirketlerinin şimdiye kadar cezasızlıkla sonuçlanan davalarının sonu getirilmelidir. İnsan haklarıyla uyumlu bir düzenleyici çerçeve oluşana kadar gözetim teknolojisinin ihracatı, satışı, transferi ve kullanımı konusunda acil bir küresel moratoryuma ihtiyacımız var." Facebook ve Apple şirkete konu hakkında dava açtı.

3

İNGİLTERE: PREMIER LİG, AF ÖRGÜTÜ İLE GÖRÜŞMEYİ KABUL ETTİ

Uluslararası Af Örgütü, Newcastle United futbol takımının Suudi Arabistan devleti destekli bir konsorsiyum tarafından satın alınmasına dair itirazlarını dile getirmek için Premier Lig yönetimiyle toplantı yapacak. Suudi Arabistan'ın Newcastle United'ı alma girişiminin ardından Af Örgütü'nden Premier Lig'e, "konsorsiyumun insan hakları ihlali kayıtları incelen sin" talebi iletilmişti. Ekim ayının başlarında, Uluslararası Af Örgütü, İngiltere Premier Ligi CEO'su Richard Masters'a, Newcastle United'ın tartışmalı şekilde satın alınmasının ardından, 'kulüp sahibi olma ya da yönetme kriterlerini gözden geçirme' çağrısı yaptı. Af Örgütü, Suudi Arabistan'ı insan hakları konusunda "korkunç bir sicile sahip" olarak tanımlıyor ve mevcut kulüp mülkiyet kurallarının yetersiz olduğuna inanıyor. Uluslararası Af Örgütü Birleşik Krallık Direktörü Sacha Deshmukh, "Premier Lig'in, futbol yönetim kurallarının önemli ölçüde güçlendirilmesini sağlayacak bir süreç olmasını umduğumuz öneriler hakkında konuşmaya istekli olmasından memnunuz. İngiltere futbol kulüpleri ile ilgili mevcut kurallar, işkence, kölelik, insan kaçakçılığı ve hatta savaş suçlarında suç ortaklığı yapanlar için mülkiyet yasağı olmadan, ne yazık ki yetersiz. Newcastle United'ın satın alınması, Suudi Arabistan'ın korkunç insan hakları sicilini Premier Lig'in ve futbolun prestijiyile aklama girişimi gibi görünüyor."

4

KÜBA: İKİ DÜŞÜNCE MAHKUMU SERBEST BIRAKILDI

İki Kübalı düşünce mahkumu cezaevinden serbest bırakıldı. Üç ay tutuklu kaldıktan sonra 25 Eylül'de serbest bırakılan Hamlet Lavastida Polonya'ya gitti. Hamlet, bu yolculuğun, Küba makamları tarafından serbest bırakılması için bir koşul olarak sunulduğunu açıkça ifade etti. Nisan 2021'de Luis Manuel Otero'yu destekleyen barışçıl bir gösteriye katıldığı için gözaltına alınan Thais Mailén Franco Benítez ise, Eylül 2021'de cezaevinden tahliye edildi. Mevcut durumda ev hapsinde tutuluyor ve tutuklu yargılanıyor. Bu aktivistlerin ve sanatçıların hiçbir en başından barışçıl eylemleri sebebiyle tutuklanmamalıydı.

5

KOSOVA: ÇEVRE AKTİVİSTLERİNE AÇILAN DAVALARDA İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ KAZANDI

Haziran 2020'de Kelkos Enerji, çevre aktivisti Shpresa Loshaj'a hakaret davası açtı ve şirketin Kosova'daki operasyonlarına karşı yaptığı kampanyanın neden olduğu "itibar zararı" için 100 bin Euro talep etti. Şirket, 2020'de açılan benzer bir davada, çevre aktivisti

Adriatik Gacaferi'den, hidroelektrik santral operasyonlarını da eleştiren bir Facebook paylaşımı nedeniyle 10 bin Euro tazminat talep etmişti. Hidroelektrik projelerinin çevresel etkileri hakkında kamuoyu önünde endişelerini dile getiren Kosovalı çevre aktivistleri Shpresa Loshaj ve Adriatik Gacaferi'ye yönelik temelsiz iftira davaları geri çekildi. Uluslararası Af Örgütü Batı Balkanlar araştırmacısı Jelena Sesar, davaların geri çekilmesi haberine yanıt olarak şunları söyledi: "Kelkos Enerji, bu davaları, aktivistleri susturmak ve sindirmek

için kullanıyordu. Kelkos Enerji'nin bu davaları derhal ve koşulsuz olarak geri çekme kararı, ifade özgürlüğü için bir zaferdir, ancak Shpresa ve Adriatik'e asla dava açılmamalıydı. Şirketler; adalet sistemini, eleştirenleri sansürlemek adına kötüye kullanmayı bırakmalı. Kosova makamları, aktivistlerin ve yerel toplulukların kamusal tartışmalara katılmalarına, bilgiye erişimlerine ve hayatlarını etkileyen konularda karar alma süreçlerine aktif olarak katılmalarına izin vermeli ve misilleme korkusu olmadan kritik sorular sorabilmelerini sağlamalıdır" dedi.

©Amnesty International

7

GİNE: AKTİVİST OUMAR SYLLA ARTIK ÖZGÜR!

8

NEPAL: 1.4 MİLYON KİŞİYE İKİNCİ DOZ AŞI SAĞLANDI

Nepal'de ikinci bir ölümcül Covid-19 dalgasının ortasında, çoğu 65 yaşın üzerindeki risk gruplarından 1,4 milyon kişi, arz sıkıntısı nedeniyle ikinci doz

Oxford-AstraZeneca aşılarını alamadı. Dozlar arasında beş aydan fazla bir beklemenin ardından, çeşitli ülkeler tarafından Nepal'e ek aşılar teslim edildi. Birleşik Krallık'ın Nepal'e doğrudan ek aşı dozları sağlamaya çağırın uluslararası bir seferberlik yürütüldü. 26 Ağustos 2021'de İngiltere hükümeti Nepal'e 130 bin doz Oxford-AstraZeneca aşısı teslim etti. Daha önce, Japonya hükümeti 1,6 milyon doz bağışta bulundu ve Butan hükümeti, AstraZeneca ve Nepal ile yapılan üçlü aşı kredisi anlaşmasının bir parçası olarak 230 bin dozu paylaştı. Gerekli dozların Ağustos ayında Nepal'e teslim edilmesi olumlu bir gelişme olsa da, bu vaka dünya çapında aşılarla adil erişim eksikliği sorununun belirisidir. Uluslararası Af Örgütü, büyük ilaç şirketlerine hesap verebilirlik çağrısı da dahil olmak üzere, düşük ve orta gelirli ülkeler için aşılarla erişimde küresel eşitliği savunmaya devam ediyor.

6

FİLİPİNLER: MARIA RESSA NOBEL BARİŞ ÖDÜLÜ KAZANDI

© CPJ Photos

Gazeteci Maria Ressa, Devlet Başkanı Rodrigo Duterte'nin uyuşturucuya karşı sözde ölümcül savaşında yolsuzluk, yetki suistimalleri ve insan hakları ihlalleri hakkında çok önemli araştırmalar yürüttü. Maria, çevrimiçi bir haber sitesi olan Rappler'ın kurucu ortağı olarak, dünyanın dikkatini Filipinler'deki vahşete ve yaygın cezasızlığa çekti. Maria Ressa ve Dmitry Muratov'un 2021 Nobel Barış Ödülü'nü kazanmaları küresel basın özgürlüğü için bir zafer anlamı taşıyor. Elbette bu, son derece memnuniyet verici bir haber ancak Maria hakkında hapis cezası öngören suçlamalarla açılan toplam yedi dava devam ediyor. Bu nedenle, gazeteciye yöneltilen tüm suçlamaların düşürülmesine ve hükümetin Maria'ya ve haber sitesi Rappler'a yönelik zulme ve hedef göstermeye son vermesine dönük çağrılarımızı yinelemeye devam edeceğiz.

9

UKRAYNA: HOMOFOBİK SALDIRI SORUŞTURMASI UZATILDI

©Amnesty International

8 Mart 2018'de, LGBTİ+ karşıtı grup Karpatska Sich'in altı üyesi, Dünya Kadınlar Günü'nde bir toplanma sırasında homofobik sloganlar attı ve Vitalina Koval ile diğer aktivistlerin üzerine boya sıktı. Saldırı sonucu Vitalina Koval'in her iki gözünde de kimyasal yanıklar oluştu. Vitalina Koval'e yönelik homofobik saldırıyla ilgili soruşturma 31 Ocak 2022'ye kadar uzatıldı. Ayrıca, saldırının ayrımcı saikine ve olası bir nefret

suçu olarak nitelenmesine ilişkin birleşik raporunun 2022'nin başında tamamlanmasının beklendiğini, yani Vitalina'nın bunca yıldan sonra nihayet adaleti bulabileceğine dair yeni bir umut olduğunu öğrendik. Davayı izlemeye ve Vitalina'yı desteklemeye devam edeceğiz; ancak bu arada LGBTİ+ aktivistlerine ve benzer durumlarda adalet arayanlara umut veren bu güzel haberi kutlayabiliriz.

KELİMELEİN GÜCÜNÜ ADALET İÇİN KULLANMA ZAMANI!

Uluslararası Af Örgütü'nün 20 yıldır sürdürdüğü, dünyanın en büyük insan hakları kampanyası Haklar İçin Yaz 2021 başladı! 2001 yılından beri devam eden kampanya kapsamında, dünyanın her yerinde hakları ihlal edilen ve zulme uğrayan kişiler için milyonlarca mektup yazıldı. Sen de bu sene kampanyamıza destek vererek, hayatlar değiştirebilirsin!

Her yıl aralık ayında düzenlenen küresel bir mektup yazma kampanyası olan Haklar İçin Yaz, 20 yıl önce Polonya'nın başkenti Varşova'da, bir grup arkadaşın 10 Aralık İnsan Hakları Günü'nü 24 saatlik bir mektup yazma maratonuyla kutlamaya karar vermesiyle başladı. 2001'de 2 bin 326 mektuptan 2020'de 4.5 milyon mektup, tweet ve imzaya ulaşan Haklar İçin Yaz, dünyanın en büyük insan hakları kampanyası haline geldi. Kampanya kapsamında dünyanın çeşitli yerlerinde hak ihlallerine maruz kalan 10 kişi ile dayanışma gösteriyor ve otoritelere hak ihlallerine son verme çağrısı yapıyoruz.

Uluslararası Af Örgütü Genel Sekreteri Agnès Callamard kampanyayı şöyle anlatıyor, *"Haklar İçin Yaz, her yıl, dünyanın dört bir yanında inandığı değerleri savunduğu için insan hakları saldırıya uğrayan kişilere destek oluyor. İster ekolojik adalet için ister ölüm cezasına karşı olsun, bu kişiler eşitsizliğe, ayrımcılığa, siyasi baskılara meydan okuyor ve tüm haklarımızı korumak için mücadele ediyorlar. Haklar İçin Yaz kampanyası, Uluslararası Af Örgütü'nün temsil ettiği her şeyi ifade ediyor; yani dünyanın her yerinden insanlar, küresel bir dayanışmayla adaletsizliğe karşı çıkmak için tek ses oluyor."*

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da Haklar İçin Yaz kampanyasında yer alan 10 kişiden altısı için imza kampanyası düzenliyor. İşte hak ihlallerinin durdurulması ve uğradıkları zulmün son bulması için dayanışma gösterebileceğiniz ve hatta hayatlarını değiştirebileceğiniz kişiler:

**HAKLAR
İÇİN
YAZ**
ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

KADIN HAKLARI SAVUNUCUSU, POLİS TARAFINDAN VURULDU!

Wendy Galarza işini çok seven bir çocuk bakımı çalışanı. 9 Kasım 2020'de Alexis adında bir kadının, kadın cinayeti sonucu öldürülmesinin ardından, adalet talep etmek için Cancún'da düzenlenen yürüyüşe katıldı. Yaşanan arbede sonucunda polis havaya ateş açtı. Wendy bir süre sonra vücudunda kurşun yaraları olduğunu fark etti. Bacağından ve vulva bölgesinden ciddi şekilde yaralanmıştı.

Wendy, kanıtlarla birlikte şikayette bulundu. Yaralandığına dair hastane raporları, kıyafetlerinde kurşun delikleri olmasına rağmen savcının kanıtları kabul etmesi aylar sürdü. Dava, bugün hâlâ devam ediyor. Wendy'nin vurulmasında sorumluluk taşıdığından şüphelenilen kişiler ise adalet önüne çıkarılmadı.

Wendy, kadınların toplumsal cinsiyet normlarından ötürü aşağılandığı, saldırılara maruz bırakıldığı ve öldürüldüğü Meksika'da, haklarını ve onurunu savunan bir feminist aktivist olarak şiddete karşı çıktığı için neredeyse hayatını kaybediyordu.

Ancak bu onu yıldırmadı ve protesto sırasında saldırıya uğrayan diğer kadınlarla birlikte bir kolektif kurdu. Wendy, mücadelesinde kararlı ve hislerini şöyle dile getiriyor, "9 Kasım'ın unutulmasına asla izin vermeyeceğim. Sesimi yükseltmeye, kendi haklarımı ve birlikte mücadele ettiğim dostlarımın insan haklarını savunmaya devam edeceğim."

Wendy'nin yaralanmasına neden olanların adalet önüne çıkarılması için çağrıda bulunuyoruz.

ÖZGÜRLÜĞÜ SAVUNDUĞU İÇİN CEZAEVİNDE!

Muhammed Baker, Mısır'ın güneyiyle Sudan'ın kuzeyi arasında kalan bölgede yaşayan bir avukat. Mısır'ın en çok ayrımcılığa uğrayan halklarından Nübelilerin bir mensubu. Eylül 2019'da arkadaşını savunmak üzere savcılığa gitti ve mahkeme

salonunda gözaltına alındı. Yetkililer, Muhammed'e terörle bağlantılı asılsız suçlamalarda bulundu ve ardından tutuklandı.

Muhammed, cezaevinde kötü muameleye maruz kaldı ve zulme uğradı: Ölmek üzere olan babasını görmesine izin verilmedi; aşırı dar ve pis kokulu bir hücrede tutuldu; yatak, şilte ve sıcak sudan mahrum bırakıldı, açık havaya çıkmasını engellendi ve ailesinin fotoğraflarına bile el konuldu.

İnsan haklarını ve haksız yere cezaevinde tutulan kişileri destekleyen Adalah Haklar ve Özgürlükler Merkezi'nin başkanı olan Muhammed, tüm bunlara rağmen umudunu koruyor, "Bir gün, özgür toplumlar kurma çabalarımıza devam edeceğiz." Nübye halkının müziği ve kültürüne ilgi duyan Muhammed'in, tutuklanmadan önce beş kedisi vardı. Duvar tenisini ve motosiklet kullanmayı seviyordu ve sıkı bir futbol taraftarıydı. Tüm bu sevdiği şeylerden, eşinden, dostlarından mahrum. Hak savunucusu bir avukatın kilometrelerce ötede yaşadığı bu adaletsizlik, insanlık onurunu savunan herkesi ilgilendiriyor.

LGBTİ+ HAKLARINI SAVUNDUKLARI İÇİN SALDIRIYA UĞRADILAR!

Ukrayna'nın ikinci büyük kenti Harkov'da kadınlara ve LGBTİ+'lara güvenli bir alan sağlayan en eski sivil toplum örgütlerinden biri olan Sphere, 2006'da **Anna Sharyhina ve Vira Chernyгина** tarafından kuruldu.

Kuruluş, LGBTİ+'ları hedef alan grupların ülke çapında çoğaldığı bir dönemde çok sayıda ayrımcı saldırıya maruz kaldı. Anna ve Vira saldırıları polise bildirdi ancak hiç kimseden hesap sorulmadı. Maruz kaldıkları saldırılar, akıl alır gibi değil. Destekçilerine ve ofislerine düzenlenen saldırılarda, camları kırıldı, kapı kollarına dışkı sürüldü, homofobik sloganlar atıldı.

Aslında Ukrayna, LGBTİ+ hakları konusunda en ilerici post-Sovyet ülkelerinden biri olarak kabul ediliyor. Buna rağmen hâlâ nefret suçları oranındaki artışı engellenemiyor. Anna ve Vira, polisin süregelen saldırılar karşısında hiçbir şey yapmamasının Sphere ve destekçilerinin korku içinde yaşamasına neden olduğunu ifade ediyor.

Tüm bu baskılara, yıldırma çabalarına rağmen hak savunuculuğundan vazgeçmeyen ve pek çok LGBTİ+ bireye gelecek umudu veren Sphere'e saldırılar adalet önüne çıkarılmalı.

16 YAŞINDA, GÖZALTINDA İŞKENCE GÖRDÜ

Mikita Zalatarou, Belarus'ta yaşayan ve epilepsi hastalığı ile baş eden bir genç. 2020 yılında başına şaşkınlık verici bir olay geldi ve hayatının seyri değişti; göz altına alındı, dövüldü, yetersiz delille hapse atıldı.

Mikita'nın babası her şeyin Ağustos 2020'de başladığını söylüyor. Mikita o tarihte, Belarus'un güneydoğusundaki Gomel şehrinin ana meydanında buluşmak için sözleştiği bir arkadaşını bekliyordu. O sırada aynı meydanda toplanan insanlar, 9 Ağustos'ta yapılan devlet başkanlığı seçimlerinin sonuçlarını barışçıl biçimde protesto ediyordu. Polis protestoya müdahale etti. Bu müdahale üzerine kalabalık koşmaya başladı, birileri Mikita'ya koşmasını söyledi, o da koştu.

Ertesi gün, 11 Ağustos'ta, polis memurları Mikita'nın evine geldi. Onu iki polis memuruna molotof kokteyli atmakla suçladılar ve döverek gözaltına aldılar. Gözaltında Mikita'yı elektrik şoku veren bir copla dövdüler. Avukatın veya yetişkinin olmadığı bir odada sorguladılar ve duruşmaya çıkarmadan önce altı ay cezaevinde tuttular.

Video kanıtlar, şiddete başvurduğunu göstermediği halde Mikita kamu düzenini bozmak ve yasadışı patlayıcı madde kullanmaktan suçlu bulundu. Hakim, Mikita'yı, çocuk ıslah evinde beş yıla

mahkum etti.

Minecraft oynamayı ve rap müzik dinlemeyi seven Mikita henüz bir çocuk ve derhal serbest bırakılmalı.

İSRAİL'İN İRKÇİ ŞİDDETİNİ BELGELEDİĞİ İÇİN ÖLÜM TEHDİTLERİ ALIYOR

Janna Jihad dünyanın en genç gazetecisi. Bu unvanın hikayesi ise epey sarsıcı...

Daha yedi yaşındayken İsrail ordusu Janna'nın dayısını öldürdü. O ise olanları annesinin telefonu ile kaydetti ve dünyayla paylaştı.

Sonraki yıllarda da Filistinlilerin İsrail güçleri tarafından maruz kaldığı ırkçı şiddeti kaydetmeye ve paylaşmaya devam etti. 13 yaşına geldiğinde ise dünyanın en genç gazetecisi olarak kabul edildi.

Aslında Janna'nın tek isteği normal bir çocukluk yaşamak. Bu hayalini kendi kelimeleriyle şöyle ifade ediyor, "Arkadaşlarımla başımıza gaz kapsülleri yağmadan futbol oynayabilmek istiyorum."

Ancak İsrail işgali altındaki Batı Şeria'da, topraklarında yaşayan bir çocuğun hayatı, bu en basit isteklerin bile gerçekleşemediği bir kaos, ayrımcılık, tehdit, korku ve şiddet ortamından ibaret.

İsrail güçleri, Filistinlilerin yaşamını gece yarısı baskınlarıyla, ev ve okul yıkımlarıyla kabusla çeviriyor. Haklarını savunan topluluklar, şiddetle yüz yüze kalıyor. Bu şiddetten özellikle Filistinli çocuklar etkileniyor. Bugüne kadar yüzlerce çocuk, İsrail güçleri tarafından öldürüldü ya da yaralandı.

İsrail, Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni imzalamasına rağmen Batı Şeria'daki Filistinli çocukları sözleşmenin güvencelerinden mahrum bıraktı. Sadece İsrailli çocuklar koruma altında; Janna'nın yaşadığı yerin yakınlarındaki hukuka aykırı yerleşimlerde yaşayan çocuklar da buna dahil.

Hak ihlallerini cesurca belgeleyen Janna'nın ilkeli gazeteciliği onu taciz ve ölüm tehditlerinin hedefi haline getirdi. Ama onun vazgeçmeye hiç de niyeti yok. Diyor ki;

"Sistematik ırkçılıkla karşı karşıya kalmadan özgürlüğün benim topraklarımda ne anlama geldiğini, adaletin, barışın ve eşitliğin anlamının ne olduğunu bilmek istiyorum."

KUTSAL NEHRİN KORUYUCUSU, TUTUKLANDI!

Bernardo, bir öğretmen. Ancak 2018'de delil olmadan cezaevine konduğundan beri mesleğini yapamıyor. Bernardo'nun cezaevinde olma nedeni, kutsal nehri korumak için harekete geçmesiydi.

Her şey Guatemala'nın yerli Maya topluluğu Kekçi'yi güçlendirmeye çalışan Bernardo'nun, bir enerji şirketinin kutsal kabul ettikleri nehirlerinin üzerine iki hidroelektrik santrali yapacağını öğrenmesiyle başladı.

Bernardo, yerel halka danışılması gerektiğini savundu. Uluslararası hukuk bunu gerektiriyordu! Bu santrallerin nehrin üzerine yapılması demek, bölgedeki yaşamın, biyoçeşitliliğin, doğal kaynakların, kültürün geri dönüşsüz biçimde zarar görmesi demektir. Santralin planlarının durdurulması için cesurca verdiği hak mücadelesi, iftiraya uğramasına ve yedi yıldan fazla hapis cezası almasına neden oldu. Bernardo tek örnek değil. Guetamala'da insan hakları savunucuları yalnızca bir yıl içinde 1000'den fazla saldırıya uğradı. 15 insan hakları savunucusu hayatını kaybetti.

Müzik dinlemeyi seven, kendi radyo programını yapan ve yerel toplulukları desteklemeye çalışan hak savunucusu bir eğitimci olan Bernardo'nun serbest bırakılması için çalışıyoruz.

2020 yılında milyonlarca insan yalnızca bir imza vererek 10 kişinin hayatını değiştirdi. Bu yıl sen de internet sayfamıza girerek imzacı olabilir ve hak ihlaline uğramış kişilerin hayatlarını değiştirebilirsin!

İMZALARINIZ İŞE YARIYOR!

Haklar İçin Yaz, şimdiye dek onlarca kişiye umut olurken, katılan kişiler sayesinde büyük değişimler de yarattı. Sözlerinin fark yaratabileceğine dair şüphen varsa, çevre kirliliğine ve insan hakları ihlallerine korkusuzca karşı çıktığı için taciz, korkutma girişimleri ve ölüm tehditlerine maruz kalan Kolombiyalı çevre aktivisti Jani Silva seni temin edebilir:

"Mektuplar için çok minnettarım. Tüm içtenliğimle, bu kampanya beni hayatta tuttu. Beni öldürmelerini engelleyen şey buydu, çünkü orada olduğunuzu biliyorlardı."

İşte Haklar İçin Yaz 2020'de elde ettiğimiz kazanımlardan bazıları:

- ODTÜ'de Biyoloji Bölümü öğrencileri **Melike Balkan ve Özgür Gür**'ün de dahil olduğu 18 öğrenci ve bir akademisyen iki yılı aşan yargılamanın ardından 8 Ekim 2021'de görülen 7. duruşmada beraat etti.
- Kadın hakları savunucusu **Nesime el-Seda** Haziran 2021'de hapisten çıktı. Nesime, insan haklarını barışçıl bir biçimde savunduğu için 2018'de tutuklanmıştı.
- 30 Haziran 2021'de insan hakları savunucusu **Germain Rukuki**, Burundi'de bir dizi sahte suçlamayla suçlu bulunup 32 yıl hapis cezasına çarptırıldıktan sonra hapisaneden çıkarıldı.
- Güney Afrika'da iki yakın arkadaş olan **Popi Qwabe ve Bongeka Phungula**'nın öldürülmesi ile ilgili dosya, cinayetin üzerinden üç yıl geçtikten sonra, davanın cezasız kalmaması için 341 bin 106 imza toplanmasının ardından yeniden açıldı.
- Cezayir'de basın özgürlüğünün sembolü olan **Khaled Drareni** 11 ay hapiste kaldı. Kampanyaya sürekli ilginin ve aktivistlerin kitlesel seferberliğinin ardından Khaled 18 Şubat 2021'de cumhurbaşkanlığı affı aldı ve ertesi gün serbest bırakıldı.

Küçük şeyler bazen büyük sonuçlar doğurur, tıpkı Haklar İçin Yaz kampanyasının 20 yıldır bizlere gösterdiği gibi... Şimdi kelimelerin gücünü, adalet için kullanma zamanı!

NEREYE BÖYLE: DİRENMEYE

© Kurtuluş An

GÖKSU ÖZAHİŞALİ
Kampanyalar Koordinatörü
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Türkiye’de İstanbul Sözleşmesi’nden çekilmenin ardından gelen ilk Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele günü olan 25 Kasım’da yine sokaklar neşeli, sokaklar güçlü ve sokaklar dayanışma doluydu. Her gün sosyal medyalara ve haberlere düşen onlarca korkunç haberin, şahit olduğumuz adaletsizliğin ve eşitsizliğin yanında biz yine direnmeyi seçiyoruz. Yine umut dolu olup umudu yaymayı istiyoruz.

Maalesef ki protesto hakkımızı kullanmak için bile bir direnç ile karşılaşıyoruz. Bu sefer bağıra bağıra haklarımızı talep etmek için sokaklara çıktığımızda şiddete maruz kalacak mıyız? Bilmiyoruz! Ama dayanışmanın gücünün, direnmenin gücünün, haklarımızı talep etmenin verdiği o müthiş hissi bırakmak istemediğimize eminiz. Protesto ediyoruz, sesimizi çıkarabildiğimiz kadar çıkarıp sokaklara çıkıyoruz, en sevdiğimiz sloganları pankartlarımıza yazıp, güvendiğimiz insanları yanımıza alarak her seferinde tekrar ediyoruz #vazgeçmiyoruz, çünkü hakkımız. Çünkü şiddetten uzak bir hayat sürme hakkımız var. Kendimizi güvende hissetme hakkımız var.

Bu zamana kadar kadın, LGBTİ+ ve insan hakları hareketlerinin direnerek, talep ederek kazandığı her hakkımız gibi şiddetten uzak bir dünyaya ulaşana kadar, tüm dünyadaki çeşitli gerici hareketlere rağmen, herkesi, hep birlikte ses çıkartmaya davet ediyoruz.

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ’Nİ UNUTMADIK

Her ne kadar uygulamada problemler olsa da İstanbul Sözleşmesi temsil ettikleri, toplumsal cinsiyet temelli ve ev içi şiddeti yok etme konusunda sunduğu kapsamlı çözümlerle hak savunucularına önemli bir dayanak sağlıyordu. Uygulamada yanlış gidenleri görenler, sözleşmeye atıfta bulunarak haklarını arayabiliyorlardı. Sahada çalışanların aktarımlarına göre, birçok temel hizmet görevlisi ve kolluk kuvveti,

sözleşmenin yükümlülüklerinden haberdar değil. Bir de üstüne toplumsal cinsiyet temelli şiddeti, ev içi şiddetin, evin içinde çözülmesi gereken konular olduğuna dair kalıp yargılar hakim anlayışı oluşturuyor. Bu da şiddette maruz bırakılanları korumaya değil onların üstüne örtmeye yönelik bir tavrı beraberinde getiriyor.

İstanbul Sözleşmesi’nden kadınların ve LGBTİ+’ların itirazları yok sayılarak cıkdı, yasal süreçler halen devam ediyor. Birçok kişiye göre bu durum hukuksuz. Toplumsal cinsiyet eşitliğini savunular, İstanbul Sözleşmesi’ni talep etmeye ve haklarından vazgeçmemeye devam ediyor. Zamanla Türkiye’nin, İstanbul Sözleşmesi’ni yeniden imzalayıp imzalamayacağı ya da hukuki sürecin nasıl biteceğini göreceğiz, ama bu noktada unutulmaması ve tekrar tekrar vurgulanmasını önemli gördüğüm başka hususlar var.

Türkiye, şu anda sözleşmeden çekilmiş gözükse de kadına yönelik şiddeti önleme ve mücadelede hala birçok yükümlülüğü bulunuyor. Anayasal haklarımız, bağlı bulunduğumuz bölgesel ve uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve standartları bizim için bağlayıcılığı sürdürüyor. Sözleşme adım adım bir yol haritası çiziyor ve şu ana kadar yapılmış en kapsamlı sözleşmelerden biri olarak görülüyor, bu doğru. Ama elimizdeki tek araç bu değil. Hayatlarımız değerli ve haklarımız var. Unutmayalım!

ŞİDDET DÖNGÜSÜNÜ KIRMAK MÜMKÜN MÜ?

Evet, mümkün. Tüm zorluklara rağmen, sistemin ve kalıp yargıların bizi bulunduğumuz durumda tutmaya çalışmasına rağmen mümkün. Bununla ilgili ilham verici bir hikaye paylaşmadan önce mevcut durumu anlamanın şiddeti anlamlandırmadaki önemine değinmek gerekir.

Maalesef ki Türkiye’de kadına yönelik şiddetin gerçek durumunu tam olarak bilemiyoruz. İstanbul Sözleşmesi, yedi yıl yürürlükte kaldı ve bir yükümlülüğü de düzenli veri toplayarak kamuoyuyla paylaşmaktı. Bu konu çoğunlukla göz ardı edilebiliyor, ancak her ne kadar kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği her ülkede görülse de nedenleri ve altında yatan etmenler çeşitlilik gösterebiliyor. Bunları anlamak ve analiz etmek, bize de kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadelede ve kararlı politikalar ile bunların uygulanmasıyla, şiddeti yok etmekte büyük bir avantaj sağlar.

Şiddeti nereden doğru tanımladığımızı, nerelerde içselleştirip, nerelerde hasır altı yaptığımızı görür, bunları kırmak için yollar üretebiliriz. Kadın yönelik şiddet, toplumsal cinsiyet eşitsizliği

kaçınılmaz değil, sadece hareket geçmek ve kararlı olmak gerekli. Bu noktada size Gülsüm Postacı’nın hikayesinden bahsetmek isterim. Gülsüm, birçok özelliğinin yanında bir öz savunma eğitmeni ve kendi şiddet döngüsünü kıran bir kadın. Bize, 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddetle Uluslararası Mücadele Günü için Çiçek Tahaoğlu’nun hazırladığı bir videoda kendi hikayesini anlattı.

Özellikle şiddet döngüsünden çıkmak için yaşadıklarını anlatırken Gülsüm, “Zaten başına gelen şeyden dolayı kendinden bir utanç duyuyorsun, suçluluk hissediyorsun. Bunu anlatmak bile çok zaman alıyor ve genellikle ailenin empoze ettiği şey, el alem bize ne der yaklaşımı dolayısıyla bu çok büyümesin diye bazen hukuki destek alma konusunda çekinceleriniz olabiliyor. Zaten kadını koruyan, kollayan bir sistemle karşı karşıya değiliz. Mümkün mertebe ailemin desteğiyle bir şekilde bu ilişkiden böyle çıkabildim. Ama gerekli mekanizmalar, beni koruyan kollayan, sonrasında hayatımı devam ettirebilmek adına güçlü yasalar, beni koruyan kollayan yasalar olmuş olsaydı çok daha kolay çıkabileceğimi düşünüyorum” diyor.

Evet, devletin önce içinde bulunduğumuz durumun şiddet olduğunu anlamak daha sonra da buradan çıkmak için bize gerekli destekleri sağlaması gerekiyor. Bu kadınların güçlenmesinden, ekonomik eşitsizliklerin giderilmesine, şiddetin özel alana ait değil politik olduğunu kabul etmeye kadar çok fazla olguyu barındırıyor. Hepsini bu yazıda tartışmak imkansız ama, yine aynı videoda şiddet döngüsünü başka bir yerden bize anlatan Mor Çatı gönüllüsü Leyla Soydiç’in dedikleri durumu anlamamıza yardımcı oluyor. Leyla, “Aslında kadınların ilişki içerisinde ya da evlilik içerisinde her zaman o ilişkiyi ne olursa olsun tutması gerektiğine dair çok yaygın bir inanış var. Biz böyle bir rolle zaten yetişiyoruz, büyüyoruz, bütün toplum bize bunu söylüyor. Biz aslında son derece sistematik bir şiddetin içinde bile olsak o ilişkinin devamından sorumlu oluyoruz. Bu hatta şöyle bir yere de varıyor. Şiddet uygulayan erkekleri iyileştirme sorumluluğu da bizim üzerimize bırakılıyor. Aslında şunu biliyoruz ki biz şiddet sadece şiddet uygulayanın durdurabileceği bir şey” diye hatırlatıyor bize.

Biz kendi şiddet döngümüzü kırabiliriz evet, ama şiddeti durdurmak şiddeti uygulayanın sorumluluğu ve bunun için önce toplumsal cinsiyet eşitliğinin toplumda yaygın olarak içselleştirilmesi, kadınların eşit hakları olduğunun farkına varılması ve kimsenin kimse üzerinde iktidar sahibi olmadığının anlanması gerekli.

Gülsüm’ün hikayesinin tamamını Uluslararası Af Örgütü Türkiye Youtube kanalında bulabilirsiniz.

© Kurtuluş An

© Kurtuluş An

AFGANİSTAN'DA TALİBAN'IN BASKISI ALTINDAKİ KADINLAR İÇİN ULUSLARARASI TOPLUMUN DESTEĞİ ŞART

Uluslararası Af Örgütü, uluslararası toplumun Afganistan'da kadın haklarını desteklemeye yönelik uzun vadeli sözlerini takip ederek, vaatlerin yerine getirilmesi için baskı yapmaya devam ediyor.

Uluslararası Af Örgütü Güney Asya Kampanyacısı Samira Hamidi uluslararası toplumun Afgan kadınlarla direk işbirliğinin yolunu bulması gerektiğini belirterek, “Ülkenin ekonomik ve insani krizle karşı karşıya olduğu bir dönemde Afgan kadınların ve daha binlerce kadının kamusal hayata katılımı hayret verici bir biçimde engelleniyor. Taliban'ı kadınların ve kız çocukların haklarına saygı göstermeye, bu hakları korumaya ve gereğini yerine getirmeye çağırıyoruz” dedi. Hamidi, “Uluslararası toplumu Afgan kadınların hakikatini anlamak için onlarla doğrudan görüşmeye, öğretici tavsiyelerine kulak vermeye ve kadın haklarını desteklemek için onlarla işbirliği yapmaya davet ediyoruz” ifadelerini kullandı.

KADINLARIN SOKAĞA ÇIKMASI VE EĞİTİM ALMASI DAHİ ENGELLENİYOR

Taliban, 15 Ağustos 2021'de Kabil'in kontrolünü ele geçirdiğinden bu yana kadınların ve kız çocukların haklarını sert bir biçimde sınırlandırıyor. Sağlık çalışanları ve münferit muafiyetler dışında kadınlara, işlerine geri dönemeyecekleri ve “mahremleri” (erkek vasi) eşlik etmeden seyahat edemeyecekleri söylendi. 20 Eylül'den beri, 12 yaşından büyük kız çocukların (6. sınıf ve üzeri) okula gitmesine izin verilmiyor ve üniversitelerde kadınlarla erkeklerin ayrı sınıflarda okutulması kararıyla birlikte kadınların yüksek öğrenime katılımı büyük ölçüde kısıtlanıyor.

Sıdika Muştak yaşadıklarını Uluslararası Af Örgütü'ne şu ifadelerle anlattı, “Haberlerde Taliban'ın Kabil'e girdiğini duyunca yere düşüp paramparça olmuşum gibi hissettim.

Aydınlık bir yerden dipsiz bir karanlığa düştüm.”

Kadınların çalışmasının engellenmesi, daha önce düzenli geliri olan birçok aile açısından ekonomik sorunları ağırlaştırdı. Kadınların devlet görevlerinden uzaklaştırılması ise devletin etkili yönetim kapasitesinde önemli bir gedik oluşturdu. Mevcut durumda, kadınlar, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet konusunda daha fazla tehlikeyle ve kıyafet seçimleri dahil, ifade ve toplanma özgürlüklerine yönelik oldukça sert kısıtlamalarla karşı karşıya.

Daha önce Afganistan Yüksek Mahkemesi'nde kıdemli hakim olan Fevziye Amini, “Taliban kadınlara yönelik ayrımcılığı kurumsallaştırdı. Temel haklarımızı reddediyorlar. Kadınları toplumsal görünürlüğüne silmek ve hepimizi evlerimize hapsedmek istiyorlar” dedi.

TALİBAN YÖNETİMİ ELE GEÇİRİNCYE KADAR KAYDEDİLEN İLERLEMELER

Hâlâ yapılması gereken çok şey vardiysa da Taliban rejimin ilk kez düştüğü 2001'den 2021'e kadın haklarında önemli ilerlemeler kaydedildi. 3 milyon 300 bin kız çocuk öğrenim görüyordu ve kadınlar ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal hayatına aktif bir şekilde katılıyordu. Afgan kadınlar, süregelen çatışmalara rağmen avukat, doktor, hakim, öğretmen, mühendis, atlet, aktivist, siyasetçi, gazeteci, bürokrat, esnaf, polis memuru ve ordu mensubu oldular.

Eski polis memuru Zala Zazai şunları söyledi, “Uluslararası toplum, Taliban'a kadın haklarını güvence altına alması için baskı yapmalı ve kadınların yeni hükümetin bir parçası olmasını sağlamak için elinden geleni yapmalıdır. Taliban, Afganistan nüfusunun yarısını yok sayamaz.”

16 KADIN & 16 GÜN AKTİVİZİM

Uluslararası Af Örgütü her yıl 25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü'nde başlayıp 10 Aralık İnsan Hakları Günü'ne kadar devam eden kampanyasına bu yıl 16 Afgan kadının hikayesini kadını aldı. **Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı 16 Gün Aktivizm** başlıklı kampanya, dünyanın tüm bölgelerinde toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığa karşı mücadele eden ve kadın haklarını savunan kadınlara dikkat çekiyor.

Uluslararası Af Örgütü Güney Asya Kampanyacısı Samira Hamidi, “Bu hikayeler, Afgan kadınların son 20 yılda aşılmaz gibi görünen engeller karşısında ne kadar aşama kaydettiğini tam zamanında ve güçlü bir biçimde hatırlatıyor. Bu hikayeler ayrıca Taliban'ın geri dönüşünden bu yana hayatın kadınlar ve kız çocuklar için ne kadar değiştiğini de çarpıcı bir biçimde ortaya koyuyor” dedi.

Kampanya, dünyanın dört bir yanında kişilere ve kurumlara, kadınlara ve kız çocuklara yönelik şiddetin önlenmesi ve ortadan kaldırılması yönünde çağrı yapmaları için bir platform sunuyor.

Şukria Barakzai'nin “İlk birkaç gün herkes şoktaydı. Ama sonra ayağa kalkan, gösteri yapan, seslerini yükselten cesur kadınlar gördüm. İşte yeni nesil! Onlar devrimdir!” dediği kadınlardan 16'sının hikayesi için, **Taliban yönetiminde gelecekleri için mücadele eden Afgan kadınlar** başlıklı brifinge İngilizce olarak erişebilirsiniz. Hak d-savunucusu, akademisyen, polis, gazeteci, büyükelçi, hukukçu olan bu kadınlar, ülkelerinde kadın hakları için mücadele ediyor.

Uluslararası Af Örgütü, uluslararası toplumu bu kadınlarla dayanışmaya çağırıyor.

HAKLAR İÇİN YAZ

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

AKTİVİZM VE ETKİNLİKLER

NESLİŞAH CÖMERT

Aktivizm ve Üyelik Çalışanı
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

© First Doğan - Amnesty International Turkey

43. İSTANBUL MARATONU'NDA HAKLARIMIZ İÇİN KOŞTUK

Uzunca bir süredir sizlerin katkıları ve desteği ile pandemi nedeniyle çevrimiçi yaptığımız etkinliklerle çalışma ve kampanyalarımızı sürdürmeye devam ediyoruz. Çevrimiçi etkinliklerimiz bir süre daha devam edecek gibi görünse de uzun süredir beklediğimiz ilk fiziki etkinliğimizi sonunda gerçekleştirdik. Üyelerimiz, aktivistlerimiz, gönüllülerimiz ve çalışanlarımızın da desteğiyle 43. İstanbul Maratonu'na katılarak haklarımız için koştuk. Maraton katılımcılarının da zaman zaman yürüyüşümüze eşlik etmesiyle İstanbul'u Anadolu Yakası'ndan Avrupa Yakası'na katettik. Yeni tanışmalar, hasret giderme ve insan hakları gündemlerimiz de bu yolda bize eşlik etti.

Bu yıl Halk Koşusu kayıtlarına pandemi nedeniyle kontenjan sınırlaması uygulandı. Sosyal medya hesaplarımızdan yaptığımız duyuru ile haklarımız için bizimle koşmak isteyen gönüllülerimize çağrıda bulunarak işe koyulduk. Aktivistlerimizi, üyelerimizi ve destekçilerimizi davet ettik. Ardından çağrımızı görerek bize katılmak isteyenlerle iletişime geçerek,

koşu için hazırlıklarımızı yaptık.

Bu yıl üçüncü kez katıldığımız Halk Koşusu'nda çok sayıda gönüllümüz bizimle birlikteydi. Koşuya başlamadan önce ortak bir noktada buluşarak, balonlarımızı hazırladık, tişörtlerimizi giydik ve heyecanla parkur alanına doğru yürüyüşümüze başladık. Yürüyüş sırasında, gönüllülerimiz ve aktivistlerimiz de bu yılki Haklar İçin Yaz Kampanyası'nda yer alan ve hayatları risk altında olan insanlarla dayanışmanın verdiği büyük bir güç ve kararlılık vardı. Köprüye ulaşmadan önce kontrol noktasında, **Filistinli Janna, Mısırlı Muhammet, Belaruslu Mikita, Meksikalı Wendy, Ukraynalı Sphere ve Guatemala'lı Bernardo'nun** hikayelerini anlattığımız lolipoplarımız polis kontrolüne takılarak, maraton parkuruna alınmadı. Yine de kelimelerin gücüne inanmaktan ve haklar için koşmaktan vazgeçmeyerek, yürüyüşümüze devam ettik.

Birçok sivil toplum kuruluşunun ve kurumun görünürlük ve farkındalık için bir araya geldiği bu maratonda İklim için Birlikte Hareket Et gönüllüleriyle bir araya geldik. Dev uçan ve sarı minik balonlarımızla hem çocukların hem de yetişkinlerin dikkatini çektik

ve kampanyamızı merak edenlerle etkileşime girdik. Köprüden geçerken bolca dayanışma fotoğrafı çektik. Video çalışmasıyla, kelimelerin gücünü adalet için kullan ve **Haklar İçin Yaz** çağrımızı yineledik.

Çektığımız fotoğrafları ve videomuzu, sosyal medya hesaplarımızdan, **#HaklarıÇinKoş**, **#HaklarıÇinYaz** hashtagi ile paylaşarak; Guatemala'da Maya topluluğu Kekçi'nin topraklarını koruma mücadelesi veren Bernardo'ya, Mısır'da insan haklarını savunduğu için cezaevinde olan Muhammed'e, Meksika'da kadınlara yönelik şiddeti protesto ederken vurulan ve adalet talep eden Wendy'e, Ukrayna'da LGBTİ+ ve kadın haklarını savunduğu için saldırıya uğrayan Sphere'a, işgal altındaki Filistin topraklarındaki İsrail şiddetini ifşa ettiği için taciz edilen, ayrımcılığa ve şiddete uğrayan Janna'ya, Belarus'ta henüz 16 yaşında olmasına rağmen işkenceye uğrayan ve adil olmayan yargılama sonucu hapsedilen Mikita'ya ses verip, desteğimizi gösterdik.

Hak savunurken zulme uğrayan insanlara yönelik adaletsizlikleri sonlandırmak, büyük değişimler yaratmak için bizimle harekete geçen ve ilham kaynağı olan tüm katılımcılarımıza teşekkür ederiz.

AKTİVİZM VE ETKİNLİKLER

MISIRLI SOSYAL MEDYA FENOMENLERİ İLE DAYANIŞTIK

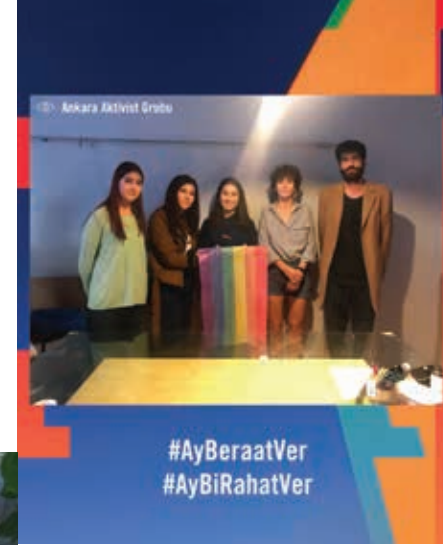
Mısırlı sosyal medya fenomenleri Hanin Hussam ve Mawada El-Adham 20 Haziran'da Kahire Ağır Ceza Mahkemesi tarafından, "ahlaksızlığa" teşvik eden içerikler paylaşmak, insan ticareti ve diğer suçlamalarla uzun süreli hapis cezalarına mahkum edildi. Hanin ve Mawada'nın da aralarında bulunduğu TikTok fenomeni 10 kadın; dans etme, konuşma ve giyinme biçimleri nedeniyle cezalandırıldı.

İstanbul Aktivist Grubu üyeleri ile bir araya gelerek dans ettiğimiz bir video çektik. Dans etmek suç değildir!

İSTANBUL AKTİVİST GRUBU İLE BİR ARAYA GELDİK

Pandemi nedeniyle etkinliklerimizi ve toplantılarımızı çevrimiçi yaptığımız bu zorlu dönemde, aktivistlerimizin de önerisiyle uzunca bir aradan sona bir buluşma organize ettik. Moda sahilinde bir araya gelerek güneşli havanın tadını çıkardık. Son dönemde yaptığımız ya da yapamadığımız çalışmalarımızı gözden geçirdik. Online toplantılarla tanıştığımız yeni arkadaşlarımızla kaynaşma fırsatı bulduk. Aktivizmin gelişmesi ve sürdürülebilirliği adına yeni eğitim modelleri üzerine konuştuk. **Keyifli geçen günün sonunda ise Mısırlı sosyal medya fenomenleri ile dayanıştığımız, dans etmenin suç olmadığı mesajını ileten bir etkinlik gerçekleştirdik.**

ODTÜ DAVASI'NDA DAYANIŞMA VE NİHAyet BERAAT!

ODTÜ Onur Yürüyüşü'ne katıldıkları gerekçesiyle yargılanan 18 öğrenci ve bir akademisyene yönelik suçlamaların düşürülmesi için uzunca bir süre kampanya ve çalışmalar yürüttük. Aktivistlerimiz, dava ile ilgili süreçleri yakından takip ederek, her duruşma öncesinde bir etkinlik gerçekleştirmeye gayret etti. 7. Duruşmadan önce de, Ankara Aktivist Grubumuz bir araya geldikleri rutin toplantılarında, LGBTİ+ bayrağı ile çektikleri fotoğrafları **#AyBeraatVer** hashtagi ile sosyal medya hesaplarında paylaşarak, dayanışma sağladı. Ve nihayet, 7. duruşmada 19 kişinin tamamı beraat etti. İmzalarınız ve uzun zamandır hak mücadelesine verdiğiniz destekler için sonsuz teşekkürler.

GÖNÜLLÜ ÇEVİRMEN GRUBU İLE BULUŞTUK

P'Aktivistimiz Olun' formunu doldurarak bizimle iletişime geçen, deneyimleri ve yetenekleriyle çalışmalarımıza katkı sağlamak isteyen bir grupla, gönüllü çevirmen ekibimizi oluşturmuştuk. Yaptığımız çevrimiçi toplantılarla gönüllü çevirmen grubu ile buluşmalarımız devam etti. Çeviri koordinatörümüz Dila Keleş'in önerisi ve organizasyonu ile ekipte yer alan aktivist ve gönüllülerimiz ile yüzyüze bir

araya geldik. Uzunca sohbet ederek birbirimizi daha yakından tanıma fırsatı bulduk ve çeviri faaliyetlerimiz üzerine konuştuk.

Uluslararası Af Örgütü'nün dünya genelinde yürüttüğü insan hakları çalışmalarını, Türkiye insan hakları gündemine yansıtmayı amaçlayan birçok içeriği Türkçeye kazandırmaya gayret eden çevirmen grubumuz, çeviri koordinatörümüzün de desteği ile insan hakları mücadelesini güçlendirmeye devam ediyor.

GELECEK PLANLARIMIZ

Yeni aktivistlerimiz ve grup girişimleri ile online etkinliklerimize, buluşmalarımıza devam edeceğiz. Dünyada 10 milyonu aşan aktivist gruplarımızda yeni yüzleri tanımak bizim için en büyük heyecan. Siz de bulunduğunuz ilde yerel grup oluşturmak istiyorsanız **aktivizm@amnesty.org.tr** adresinden bize yazabilirsiniz.

- DAVA GÖZLEM PROGRAMI -

BATUHAN DURMUŞ

Dava Gözlem Program Sorumlusu
Uluslararası Af Örgütü Türkiye

Uluslararası Af Örgütü, adil yargılanma hakkı takibi için dava gözlemler yapar, bu bültende izlediğimiz iki duruşmadan notları sizler için paylaşıyoruz. Dava Gözlem programımız kapsamında izlediğimiz davalara ve duruşma yazılarına web sitemizde yer alan amnesty.org.tr/dava-gozlem sayfasından ulaşabilirsiniz.

BOĞAZİÇİ ÜNİVERSİTESİ SERGİ DAVASI

Altısı Boğaziçi Üniversitesi, biri İstanbul Teknik Üniversitesi öğrencisi yedi öğrencinin “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamasıyla İstanbul 21. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yargılandıkları davanın ikinci duruşması 5 Temmuz 2021’de görüldü.

Duruşma bir buçuk saatlik gecikmeyle ve adliyenin iki büyük salonundan birinde başladı. Duruşmada olay günü okulda özel güvenlik şefi ve görevlisi olarak çalışan iki tanık dinlendi. İlk tanık hakim “Sergiye asanı gördünüz mü?” sorusuna, asılma anında orada olmadığı cevabını verdi. Güvenlik görevlisi diğer tanık yargılama konusu eseri asan öğrencileri uyardıklarını, “İslam dinine aykırı, kaldırım” dediklerini söyledi. Avukatlar tanıklara sorular yönelttiler. Tanık sorgusu sırasında avukatlarla hakim arasında tartışmalar yaşandı. Hakim “Sorunun sorulup sorulmayacağına ben karar veririm. Burası savaş alanı değil” dedi. Avukatlara hitaben, “Dışarıda ne yapacaksınız” dedi.

REDDİ HAKİM TALEBİ

Av. Levent Pişkin, hakimın avukatlara bağırması, parmak sallaması, avukatlarının sorularını tanıkları yönlendirerek aktarması, duruşmada tanığa arkasını döndürerek öğrencilerle yüzleştirmesi ve dosyadaki teşhis tutanağında polis vazife ve salahiyet kanununa aykırı bir tespate dayanarak soru sorması nedeniyle tarafsızlığını kaybettiğinden, hakimın reddini talep etti.

Hakim, avukatların reddi hakim talebini reddetti. Hakimın kararına itirazın değerlendirilmesi için İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi’nin kararı beklenmek üzere duruşmaya son verildi.

TAHİR ELÇİ DAVASI 3. DURUŞMA

Tahir Elçi’nin ölümüyle ilgili üç polis memurunun “Bilinçli taksirle ölüme sebebiyet verme” ve bir silahlı örgüt mensubunun “olası kastla öldürme” suçlamasıyla Diyarbakır 10. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yargılandıkları davanın 3. duruşması 14 Temmuz 2021’de görüldü.

DURUŞMA ÖNCESİ

Diyarbakır Adliyesi önündeki yoğun güvenlik önlemleri ve zırlı araçlar vardı. Adliyeye gelen izleyiciler, binaya girebilmek için iki farklı güvenlik noktasından geçti, GBT sorgulamaları yapıldı. Duruşma salonuna alınacak izleyicilerin isimlerinin, avukatlar marifetiyle mahkemeye bildiren kişiler arasından seçildiği ve görevli polislerin izleyicilerin isimlerinin bu listede olup olmadığını salon girişinde listeden kontrol ederek onları içeri aldıkları görüldü. Salona giren kişilerden avukat olmayanların çantaları salona her giriş çıkışlarında yeniden arandı.

TANIKLAR

Duruşmaya anonimleştirilerek bağlanan gizli tanık ve Elçi’nin basın açıklaması sırasında “basın şoförü” olarak olay yerinde bulunduğunu söyleyen M. T., Elçi’nin vurulma anını görmediğini söyledi. Duruşmaya cezaevinden getirilen tanık E.Ö. ağır işkence gördüğünü ve bahsedilen tanık beyanlarının kendisine ait olamayacağını, o sıralarda hastanede yattığını söyledi. “Beni perişan ettiler. Polisler tarafından dünyaya geldiğime pişman edildim. Böyle bir ifadeyi kabul etmiyorum” dedi. Tanık beyanları sırasında SEGBİS bağlantısı sıklıkla kesildi. Duruşmaya tutuklu bulunduğu Bolu F Tipi Cezaevi’nden SEGBİS’le bağlanan tanık, “Savcı bana ‘kağıtlara imza atarsan seni bırakacağız’ dedi. Beni oyuna getirdiler” dedi. Tanık, “Bize işkence yaptılar. Savcı ve polis bana ‘Her şeyi üzerine alacaksın. Seni öldürürüz’ dedi. ‘Bu insanların üzerine ifade ver. Seni bırakacağız.’ dediler. ‘Her şeyi kabul edeceksin. Seni infaz ederiz yoksa’ dediler” şeklinde konuştu.

KARAR

Mahkeme; olay yerini gören kebabçıya ait kamera görüntülerinin akıbetinin ve Elçi’nin basın açıklamasında bulunan polislerin tespitine, video kayıtlarından birindeki 12 saniyelik boşluğun sebebinin Adli Tıp Kurumu’na sorulmasına, sanık polis F.T.’nin diğer polisleri sokağın başına yönlendirdiği anda aralarında geçen konuşmaların çözümünün yapılması amacıyla bir uzman görevlendirilmesine, keşif taleplerinin tüm deliller toplandıktan sonra değerlendirilmesine, Tahir Elçi’nin telefonuna ait son iki aylık HTS kayıtlarının istenmesine karar verdi. Bir sonraki duruşma 12 Ocak 2022 10.00’da görülecek.

GEZİ VE ÇARŞI DAVASI [BİRLEŞTİRİLMİŞ] 1. DURUŞMA

Osman Kavala’nın da yargılandığı Gezi Parkı Hak Savunucuları Davası ile Osman Kavala’ya açılan “Anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs” ve “Devletin gizli kalması gereken bilgilerini casusluk amacıyla temin etme” suçlamalarını içeren davalar birleştirildikten sonra, bu dava da, Çarşı Davası (istinaf mahkemesinin bozma kararı sonrası devam eden) ile birleştirilmişti.

İstanbul 13. Ağır Ceza Mahkemesi’nde, 8 Ekim 2021’de görülen duruşmada savcı Kavala’nın tutukluluğunun devamını talep etti. Talep bir üyenin muhalefet şerhiyle mahkemece kabul edildi.

Davanın bir sonraki duruşması 26 Kasım 2021’de görüldü. Osman Kavala duruşmaya katılmadı. Osman Kavala’nın Avukatı Deniz Tolga Aytöre, bu davanın Osman Kavala’nın tutuklu kılınabilmesi için hukuka karşı verilen bir mücadele haline geldiğini söyledi. Savcı, Kavala’nın tutukluluğunun devamını talep etti. Mahkeme de oy çokluğuyla bu talebi kabul etti. Bir sonraki duruşma 17 Ocak 2022’de görülecek.

Uluslararası Af Örgütü kararın ardından, Avrupa Konseyi ülkelerinin başkanlarına, Türkiye’ye karşı ihlal prosedürünü başlatma çağrısı yaptı. Çağrı AIHM kararlarının uygulanmıyor olması nedeniyle yapıldı.

CUMARTESİ ANNELERİ DAVASI 2. VE 3. DURUŞMA

Cumartesi Anneleri’nin 700. buluşmasına katıldıkları için “kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak, ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama” suçlamasıyla

yargılanan 46 kişinin 2. duruşma 12 Temmuz’da, İstanbul 21. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görüldü.

Yargılanan Sinan Arslan olay günü gözaltına alındığı sırada nasıl darp edildiğini anlattı. Anayasal haklarını kullandığını söyleyen Kenan Yıldizerler’in, yargının siyasi erkin baskısı altında olduğunu ifade etmesi ile hakim, “Savunmanın dışına çıkmayalım” diyerek söz kesti. Avukatların hakime itirazları ile salonda tartışma çıktı. Salon boşaltıldı. Salona geçince hakimın reddi talep edildi. Hakim, talebi yargılamayı uzatmaya yönelik olduğu gerekçesiyle reddederek yargılamaya devam etmek istedi. Savunma avukatları, hakimın kararına itirazlarını değerlendirmek üzere dosyanın yetkili ağır ceza mahkemesine gönderilmesi gerektiğini, bu nedenle hakimın duruşmaya devam edemeyeceğini söylediler.

Hakim “Dilekçe yazarsınız. Beş dakika içinde ya sanık savunmaları devam edecek ya da salonu boşaltırsınız. Bana kanun öğretmeyin Avukat Bey! İsterseniz savunma yapmayabilirsiniz” dedi. Bir avukatın “Kanunu okuyalım” demesi üzerine hakim salonu terk etti.

3. duruşma 24 Kasım 2021’de görüldü. Batman Barosu Başkanı Erkan Şenses, AIHM’nin Bakanlar Komitesi’nin Türkiye’yi Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu bağlamında izleme sürecine tabi tuttuğunu, kanunun Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne uygun hale getirilmesini talep ettiğini vurguladı. Sözleşmede “barışçıl” ve “barışçıl olmayan” ayrımı bulunurken Türkiye’de uygulanan kanunda “legal” “illegal” tarifinin bulunduğu dikkat çekti. Düzenlenen iddianamede suçun hukuki nitelendirilmesinin yapılmadığını belirtti. Yargılanan hak sahiplerinin derhal beraatını talep etti.

Av. Diyar Çeteditir etkinliği yasaklayan Beyoğlu Kaymakamlığı hakkında “görevi kötüye kullanma” suçlamasıyla suç duyurusunda bulunulmasını talep etti.

Avukatlar, duruşmanın geç başlatılması, salon kapasitesinin katılımın çok altında olması ve kararların gerekçesiz olmasına tepkilerini dile getirdiler ve “hakimlik makamından suç duyurusunda bulunulmasını” talep ettiler. Savcıyı da dosyayı incelemeyen duruşmaya çıktığı için reddettiklerini açıkladılar. Hakim talepler hakkında kararını yineledi, “Usul ve yasaya aykırılık nedeniyle reddine.”

Yargılanan hak sahiplerinin pandemi koşullarında sağlık riski oluşturacağı

itirazlarına rağmen duruşma salonunun kapısının kapatılması talimatı verdi. Kapı kapatıldı. Hakim kararını açıkladı.

KARAR

Hakim ikisi duruşmaya vaktinde gelen ancak salonun çok kalabalık olması nedeniyle, sahip oldukları sağlık sorunları gerekçesiyle ayrılan hak sahipleri olmak üzere duruşmada bulunmayan 10 hak sahibinin zorla getirilmesine karar verdi.

Bir sonraki duruşma 23 Mart 2022’de görülecek.

ODTÜ ONUR YÜRÜYÜŞÜ DAVASI 7. DURUŞMA [KARAR]

18 ODTÜ öğrencisi ve bir akademisyenin “Kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama” ve bunların içinden bir öğrencinin “kamu görevlisine görevinden dolayı hakaret” suçlamasıyla yargılandıkları davanın 7. duruşması 8 Ekim 2021’de Ankara 39. Asliye Ceza Mahkemesi’nde görüldü.

KARAR

Mahkeme; yargılanan 19 hak sahibinin üzerlerine atılı “Kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşlere silahsız olarak katılarak ihtara rağmen kendiliğinden dağılmama” suçlamasından “suçun unsurlarının oluşmadığı” gerekçesiyle beraatlarına, bir hak sahibinin “kamu görevlisine alenen hakaret” suçlamasından 8 bin 840 TL adli para cezasına çarptırılmasına ve cezanın hükmünün açıklanmasının geri bırakılmasına karar verdi.

TÜRKİYE’DE YARGI REFORMU STRATEJİLERİNE İLİŞKİN DEĞERLENDİRME

DAMLA KURU

*Lobi ve Savunuculuk Sorumlusu
Uluslararası Af Örgütü Türkiye*

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, 1 Eylül 2021 tarihinde gerçekleştirilen Adli Yıl Açılış Töreni’nde yeni yargı reformu paketi için çalışmalarla başladığının haberini vermişti. 5. Yargı Paketi olarak bilinen, İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifinin, Adalet Komisyonu’nda görüşmeleri tamamlandı ve TBMM Genel Kurulu’na gönderildi.

2021, yargı reformları bağlamında Türkiye için oldukça yoğun geçen bir sene oldu. Uzun zamandır beklenen İnsan Hakları Eylem Planı 2 Mart 2021’de kamuoyuyla paylaşıldı. 4. Yargı Reformu Paketi de Yeni İnsan Hakları Eylem Planı’nın açıklanmasının ardından, 8 Temmuz 2021’de TBMM Genel Kurulu’nda kabul edildi ve yasalaştı.

Uluslararası Af Örgütü olarak, 25 Mart 2021 tarihinde yayımlanan, “Türkiye: Yeni Eylem Planı, İnsan Haklarına Verilen Derin Hasarı Onarma Konusunda Kaçırılmış Bir Fırsattır” başlıklı açıklama ile insan hakları eylem planını, 15 Eylül 2021 tarihinde yayımlanan “Türkiye: 4. Yargı Paketi Yargı Sistemindeki Derin Kusurları Gidermekte Yetersiz Kalıyor” başlıklı açıklama ile de 4. Yargı Paketi’ni insan hakları bağlamında değerlendirdik.

Bu açıklamalar ışığında Türkiye’deki yargı reformu çabalarını insan hakları bağlamında değerlendirirken, yargı reformlarının arka planına da değinmek istiyorum.

YARGI REFORM PAKETLERİNİN METODU ÜZERİNE

Kanun paketleri, aralarında zorunlu bağlantı olmayan pek çok kanunun aynı teklif içerisinde Genel Kurul’da görüşülmesi ve oylanması olarak özetlenebilir. Kanunların paketler halinde görüşülmesinin ya da başka bir ifade ile tek tek görüşülmemesinin avantajları ve dezavantajları bulunmaktadır. Avantajları arasında belki de en önemlisi yasa yapım sürecini hızlandırmasıdır. Esasen meclisteki komisyonların da temel işlevi budur. Komisyonlarda kanun tekliflerine dair inceleme ve araştırma yapılır, teklifler Genel Kurul’da görüşülmeye hazır hale getirilir. Paketler halinde kanun değişikliklerinin ve yasa yapımının pek çok dezavantajı olmakla beraber, doğası gereği en açık dezavantajı ise, paketin içerisinde yer alan her maddenin uzun uzun tartışılmıyor oluşu, o paketin içinde nelerin tam olarak geçtiğine dair bilgi sahibi olamıyor oluşumuzdur. Kanun yapım süreçlerinde en temel ilkelerden birisi, kanunu bilmemenin mazeret sayılmayacağıdır. Bu temel ilke ışığında kanun metnlerinin herkes tarafından anlaşılabilir olması önemlidir ve kanunlar Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girer. Fakat torba kanunlar, paket kanunlar her ne kadar anlaşılabilir olma ve yayımlanma aşamalarını sağlıyor da olsalar, her bir kanun maddesinin tek tek tartışılmasında eksik kalabilmektedir.

8 Temmuz 2021’de TBMM Genel Kurulu’nda kabul edilen 4. Yargı Paketi; Ceza Muhakemesi Kanunu, İdari Yargılama Usulü Kanunu ve Ceza Kanunu’nda yapılan değişiklikleri kapsamakta ve yargısal etkinlik, adil yargılama usulleri, tutuklama ve adli kontrol tedbirleri ile kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadeleyle ilişkin hükümler getirmektedir.

NEREDEN ÇIKTI BU YARGI REFORM PAKETLERİ?

2005 yılında Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne katılım müzakereleri başladı. Müzakerelerin yürütüldüğü üç temel çerçeveden biri de Avrupa Birliği Müktesebatı idi. AB Müktesebatı, kısaca toplumsal yaşamı ilgilendiren hususlarda AB’nin yürürlükte

olan hukuk sistemi ve kurallar bütünü olarak özetlenebilir. AB Müktesebatı Türkiye ile üyelik müzakereleri sürecinde 35 fasıla ayrılmıştır. Sürecin ilk aşaması ‘tarama’dır. Tarama kısaca AB müktesebatı ile aday ülke mevzuatı arasındaki farklılıkların belirlenmesidir. AB Müktesebatı 23. Fasil, yani Yargı ve Temel Haklar Faslı, ile ilgili karşılıklı mevzuat tarama toplantıları 13 Ekim 2006 tarihinde tamamlandı. Bu toplantılar sırasında Avrupa Komisyonu uzmanları, Türkiye’nin bir yargı reformu stratejisi hazırlaması gerektiğini ifade ettiler.¹ Yargı Reformu Stratejisi ilk olarak 2009 yılında hazırlandı. 2009 yılındaki yargı reformu stratejisini, 2015 ve 2019 yılındaki yargı reformu stratejileri takip etti. 2021’in Temmuz ayında da İnsan Hakları Eylem Planı’nı takiben 4. Yargı Reformu Paketi yasalaştırıldı.

4. YARGI REFORMU PAKETİ ÜZERİNE KISA DEĞERLENDİRMELER

Uluslararası Af Örgütü, 8 Temmuz’da yasalaşan 4. Yargı Paketi’yle yapılan kanun değişikliklerinin Türkiye’nin yasalarını uluslararası insan hakları hukuku ve standartlarına uygun hale getirmekte yetersiz kaldığı kanaatindedir.

4. Yargı Paketi yargısal etkinlik ve adil yargılama usullerine ilişkin yeni düzenlemeler içermektedir. Etkin, şeffaf ve iyi işleyen bir yargı sisteminin temeli, hakimlerin ve savcılarının bağımsızlığının ve tarafsızlığının güvence altında olmasıdır. Türkiye, Dünya Adalet Projesi (World Justice Project) Hukukun Üstünlüğü Endeksi’ne göre 2020’de 128 ülke arasında 107. sırada yer aldı. Temel haklara saygı konusunda 128 ülke arasında 123. sıradaydı. Yargı bağımsızlığı, insan haklarına saygının temel unsurudur. 4. Yargı Paketi’nde yer alan değişiklikler yargı süreçlerinin etkinliğini artırmayı ve makul süre içinde adil yargılanma hakkını güçlendirmeyi amaçlayan olumlu adımlar olsa da yargı pratiği ve mevzuattaki eksiklikleri gideren teknik araçlarla sınırlı kalmaktadır. Pakette yer alan düzenlemeler yargı bağımsızlığındaki gerilemeyi tersine çevirecek ve Türkiye’de yargıyı yürütmenin müdahalesine karşı koruyacak tedbirler getirmekte yetersiz kalmaktadır.²

Pakette kadına karşı şiddet ve ev içi şiddetle

alakalı da düzenlemeler yer almaktadır. Paket ile kadınlara yönelik şiddet eylemleriyle daha etkin ve caydırıcı bir biçimde mücadele etmek için Türk Ceza Kanunu’nda değişiklikler yapıldı. Bu değişiklikler, Türkiye’nin 1 Temmuz 2021 itibarıyla artık taraf olmadığı İstanbul Sözleşmesi’nin gerektirdiği gibi tüm kadınlar ve kız çocuklar için etkin koruma sağlamamaktadır. Değişiklikler, kadınlara yönelik şiddet ve ev içi şiddet sorununa yönelik toplumsal cinsiyete dayalı bir perspektif sunmamakta; daha ziyade, cezayı artırıcı unsurları aile durumu ve evlilikle ilişkilendirerek ailenin dışında kalan veya evli olmayan kadınları dışarıda bırakmaktadır. Türkiye, 6284 Sayılı Kanun’un getirdiği politikaları, hiçbir temelde ayrımcılık yapmaksızın ve kimseyi arkada bırakmaksızın tüm kadınlar ve kız çocukları için etkili bir biçimde uygulamalı; ayrımcı yargı uygulamaları ve failerin faydalandığı cezasızlık gibi belli başlı sorunlarla kapsamlı bir şekilde mücadele edebilmek için ev içi şiddetin önlenmesinde kayda değer bir gelişme sağlanamamasının ardında yatan nedenleri tespit etmeli ve bunların üzerine gitmelidir.³

4. Yargı Paketi tutukluluk ve adli kontrol kararlarına ilişkin düzenlemeler de getirmektedir. Ancak uzun süreli ve haksız tutukluluk kararlarından ve muhalif sesleri bastırmak için kullanılan aşırı geniş tanımlı terörle mücadele mevzuatından kaynaklanan, çok sayıda insan hakları ihlalinin varlığında, 4. yargı paketiyle yapılan yasal değişiklikler, yargı sisteminde detaylı olarak belgelenmiş kusurlara çözüm getirmemektedir. Yargı sisteminin temel sorunu, yargı bağımsızlığının güvence altına alınmamış olması nedeniyle uygulamada, hukukun temel ilkelerinin tatbik edilememesidir.

Sonuç olarak, 4. Yargı Paketi, insan hakları güvencelerini etkileyen en önemli ve yapısal sorunları çözmekte yetersiz kalmakta ve Türkiye’de insan haklarındaki derin aşınmayı tersine çevirecek somut tedbirler sunmamaktadır. Konuya dair daha detaylı bilgi almak isterseniz internet sitemizde Raporlar bölümünde yer alan “Türkiye: 4. Yargı Paketi Yargı Sistemindeki Derin Kusurları Gidermekte Yetersiz” başlıklı çalışmamızı okuyabilirsiniz.

1. <https://sgb.adalet.gov.tr/Resimler/SayfaDokuman/23122019163043Yargi-Reformu-Stratejisi.pdf>

2. Türkiye: 4. Yargı Paketi Yargı Sistemindeki Derin Kusurları Gidermekte Yetersiz Kalıyor <https://www.amnesty.org.tr/public/uploads/files/Rapor/EUR4447262021TURKISH.pdf>

3. Türkiye: 4. Yargı Paketi Yargı Sistemindeki Derin Kusurları Gidermekte Yetersiz Kalıyor <https://www.amnesty.org.tr/public/uploads/files/Rapor/EUR4447262021TURKISH.pdf>

İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI FAALİYETLERİ

ELİF GÖKNUR BAL

İnsan Hakları Eğitimi Sorumlusu, Uluslararası Af Örgütü Türkiye
(İnsan Hakları Eğitim Programı Ekibi Adına Derleyen)

ÇOCUĞA YÖNELİK CİNSEL SUÇLARLA MÜCADELE VE ÇOCUK KORUMA MEKANİZMASI EĞİTİMLERİ DEVAM EDİYOR

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi İnsan Hakları Eğitim Programı çevrimiçi eğitimlerine devam ediyor. Bu kapsamda, Çocuklara Yönelik Ticari Cinsel Sömürü ile Mücadele Ağı (ECPAT), Çocuk Alanında Çalışan Avukatlar Ağı (ÇAÇAv) ve ilgili barolar ile işbirliği içinde, çocuk adalet sistemindeki çalışanlara yönelik Uluslararası Sözleşmeler Kapsamında Çocuğa Yönelik Cinsel Suçlarla Mücadele ve Çocuk Koruma Mekanizması eğitimleri gerçekleştirdik.

UAÖ Türkiye olarak bizim de üyesi olduğumuz ECPAT ve ÇAÇAv işbirliği ile pandemi öncesi yüz yüze başladığımız ve 12 ilde gerçekleştirdiğimiz eğitimlere bu yıl da devam ediyoruz. Toplam 11 saatlik dört oturumdan oluşan eğitim programını çevrimiçi olarak sürdürüyoruz. Eğitim kapsamında; Uluslararası Sözleşmeler bağlamında ÇKK, TMK, TCK, CMK ve 6284 Sayılı Kanun vb. mevzuatların değerlendirildiği ilk bölümün ardından, “CEDAW, Lanzarote, Pekin Kuralları, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi kapsamında düzenlemeler, tedbirler ve çocuk koruma mekanizması” başlığında tartışmalar yürütülüyor. Seçilen örnek vakalarla ilgili atölye çalışmaları ile hukukçuların ve bölüm öğrencilerinin müdahale yöntemleri ve yaklaşımlarını ele alıyoruz.

2021 yılı sonbahar dönemine, 4-5 Eylül’de ve 11-12 Eylül’de Trabzon Barosu üyesi avukatların katılımıyla düzenlediğimiz eğitimlerle başladık. Hemen ardından 18-19 Eylül’de Sakarya

Barosu, 25-26 Eylül’de Hatay Barosu, 2-3 Ekim’de Tekirdağ Barosu, 9-10 Ekim’de Gaziantep’teki ÇAÇAv üyesi avukatlarla ve 13-14 Kasım tarihlerinde Ankara Barosu Avukat Hakları Merkezi üyeleriyle devam ettik. Bu yılı Denizli, Adana, Muğla ve İzmir’deki avukatlar, stajyer avukatlarla ve hukuk fakültesi öğrencileriyle düzenleyeceğimiz eğitimlerle tamamlayacağız.

DİLEK KUMCU ÇOCUK HAKLARI OKULU BAŞLADI

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi, 2021 yılında kaybettiğimiz ve bir çocuk hakları savunucusu olan Dilek Kumcu adına Dilek Kumcu Çocuk Hakları Okulu çalışmalarına ev sahipliği yapmaya başladı.

Çocuk hakları -başka bir ifadeyle insan haklarının çocuklar için özel gereklilikleri- konusunda bilgi ve deneyim paylaşımı ve insan hakları kültürünün gelişmesine katkıda bulunmak amacıyla Dilek Kumcu Çocuk Hakları Okulu hayata geçti.

Proje ile çocuk hakları ile ilgili çalışmalarda bulunan veya bulunmak isteyen kişilerin; çocukların hak ve özgürlükleri ile maruz bırakıldıkları hak ihlallerine ve ilgili mekanizmalara ilişkin bilgilendirilmesi, hak temelli bir yaklaşım geliştirmesi ve böylece savunuculuk alanında güçlenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda birbirini bütünleyecek programlar planladık. Söz konusu programlardan ilki olan Çocuk Hakları Başlangıç Eğitimleri başladı. Eğitim, çocuk hakları konusunda güçlenmek ve savunuculuk yapmak için desteğe ihtiyaç duyan herkese açık.

Eğitim Tarihleri

- 6-7 Kasım 2021
- 16-17-18 Kasım 2021
- 27-28 Kasım 2021
- 11-12 Aralık 2021
- 18-19 Aralık 2021
- 21-22-23 Aralık 2021

İNSAN HAKLARI EĞİTİM PROGRAMI FAALİYETLERİ

MÜLTECİ HUKUKU EĞİTİMİ

Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi 2004 yılından bu yana barolarla işbirliği halinde Mülteci Hukuku Eğitimleri düzenlemektedir. Bu eğitimlerin amacı uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamındaki yabancılara hukuki destek sunan avukatların bilgi ve deneyim kapasitelerinin artırılması ve alanda çalışan avukatlar arasında mesleki deneyim aktarımının sağlanmasıdır. Eğitim programı ve buluşmalar ile uluslararası koruma ve geçici koruma kapsamındaki kişilerin, insan haklarının korunması konusunda hukukçuların gelişme göstermesi de amaçlanmaktadır.

Alanında uzman eğitimcilerle gerçekleştirilen eğitimler, mülteci ve göç alanında yeni çalışmaya başlayacak avukatlara ve stajyer avukatlara ulaşmayı hedeflemektedir.

Eğitim Tarihleri

- 30 ve 31 Ekim 2021
- 13 ve 14 Kasım 2021
- 27 ve 28 Kasım 2021
- 11 ve 12 Aralık 2021
- 25 ve 26 Aralık 2021

HAKLARI HAYATA GEÇİRMEK: GAZETECİLER İÇİN İNSAN HAKLARI EĞİTİM ATÖLYESİ KİTABI

Uluslararası Af Örgütü (UAÖ) İnsan Hakları Eğitim Programı eğitimler ve atölyelerin yanı sıra basılı yayınlarına da devam ediyor.

Kitap, kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında, UAÖ’nün küresel çapta yürüttüğü kampanyayı desteklemek ve gazetecilere/gazeteci adaylarına yönelik insan hakları eğitimlerini güçlendirmek amacıyla 2005 yılında İngilizce olarak yayımlandı. İnsan Hakları Eğitim Programı yayını olan bu kitap; “Yerel Basına Yönelik İnsan Hakları Temelli Habercilik Atölyeleri” sonrası kazanılan deneyimler çerçevesinde güncellendi ve gazetecilerle birlikte çalışan insan hakları eğitimcileri için bu kez Türkçe hazırlandı.

Yayın gazetecilere yönelik iki günlük bir atölye çalışmasının nasıl organize edileceği ve yürütüleceğine dair detaylı yönergeleri içeriyor. Atölyenin ilk gününde daha çok içerik odaklı olup, toplumsal cinsiyet eşitliği farkındalığı konusuna ek olarak Kadına Yönelik Şiddetin biçimlerini, sebep ve sonuçları ele alınıyor. İkinci gününde ise daha pratik odaklı şekilde ilerleyerek yasal enstrümanlara ve bunların Kadına Yönelik Şiddet vakalarının haberleştirilmesinde nasıl kullanılacağına yoğunlaşıyor. Vaka çalışmaları, kolaylaştırıcılar için ipuçları, yazılı içerik ve kaynakların da bulunduğu kitapta; atölyenin katılımcıların bilgi seviyelerine ve iş yoğunluklarına göre değişkenlik gösterilebilecek uygulama yöntemlerine de değiniliyor.

Atölyenin genel amacı; gazetecilerin toplumsal cinsiyet ve bundan kaynaklı şiddet konularındaki farkındalığının artırılmasını, medyanın davranışsal ve tutumsal değişimin yaratılmasında sahip olduğu rolün önemini vurgulamaktadır.

Gazeteciler arasında toplumsal cinsiyet farkındalığı oluşturma gazetesecilerin meslek hayatlarında toplumsal cinsiyete dayalı sorunlara duyarlı hale gelmelerini sağlamada önemli rolü bulunmaktadır. Kitabın ve atölye içeriğinin oluşturmaya amaçladığı bu farkındalık sayesinde gazetecilerin mesleki faaliyetlerinde toplumsal cinsiyet konularında hassasiyet sahibi olmaları hedeflenmektedir. Ayrıca zarar verici toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık içeren yargıları kullanmamaları noktasında önemli farkındalık oluşturmaktadır.

Aynı zamanda bir aktivist rehberi olan bu yayın kadına yönelik şiddeti ortadan kaldırmak için mücadele eden herkesin kullanımı için basılı ve PDF formatında oluşturuldu. bit.ly/haklarihayatagecirmek

Kitabı ücretsiz olarak edinmek isteyenler ihe@amnesty.org.tr e-posta adresinden taleplerini paylaşabilir.

Eğitimlere katılmak ve programla ilgili detaylı bilgi almak için ihe@amnesty.org.tr adresine yazabilir insanhaklari.tv adresinden eğitim duyurularına ulaşabilirsiniz.

KAMPANYALARIMIZA ÖDÜLLER YAĞDI

“Farklı renklerimizle bir araya gelmekten onur duyuyoruz. Birbirimize destek olduğumuzda gökkuşağı gibi rengarenk, eşit, özgür ve daha güçlüyüz” diyerek; **Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Eşit Haklar için İzleme Derneği, Green Peace, Hayata Destek, Change.org** ile birlikte “Birlikte Rengarenk” mesajıyla billboardları gökkuşağı renklerine boyadık.

LGBTİ+ hareketinin en bilinen sembollerinden biri olan gökkuşağı yasaklanmak istendi. LGBTİ+'ların hak mücadelesi hedef alındı. Buna karşı sivil toplum örgütleri, görünürlük ve eşitlik vurgusu için renkleri, sokaklara ilanlarla taşıdı. 6 sivil toplum kuruluşu ortaklığında VMLY&R İstanbul tarafından yürütülen Rainbow Hack adlı bu görünürlük kampanyası

yaratıcılık ödülleri topladı.

Avrupa'nın en prestijli yaratıcılık festivallerinden Golden Drum'da üç ödül alan proje, etkili yaratıcılığın ödüllendirildiği FELİS Ödüllerinde ise iki FELİS ve üç başarı ödülü aldı.

İstanbul Sözleşmesi'nden çıkılmasına karşı hazırlanan “Aydınlatan Sözleşme” videomuz da FELİS'te dört başarı ödülü aldı.

Titrifikir imzası taşıyan videomuza bit.ly/vazgecmiyoruzvideo adresinden veya **İstanbul Sözleşmesi'nden #vazgecmiyoruz; #İstanbulSözleşmesiYaşatır** adıyla YouTube'dan ulaşabilir, sosyal medya hesaplarınızdan paylaşabilirsiniz.

DESTEĞİNİZLE ETKİLİYİZ. TEŞEKKÜRLER!

AMNESTY.ORG.TR/DESTEK

ULUSLARARASI
AF ÖRGÜTÜ

Beden Politikaları ve Hakları Hayata Geçirmek kitapları yayımlandı!